

ת"פ 9479/09/18 - מדינת ישראל נגד סאיד עבדאל רחמן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 9479-09-18 מדינת ישראל נ' עבדאל רחמן

בפני	כבוד השופט דב פולוק
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשם	סאיד עבדאל רחמן

החלטה

מונחת בפניי בקשת המאשימה להגשת הודעה של קורבן עבירת אלימות לפי סעיף 10 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: "פקודת הראיות"), בלא שיידרש למסור עדות בפני בית המשפט בשל מצבו הרפואי, שלטענתו אינו מאפשר לו להעיד. בהתאם לכך מבקשת המאשימה להוסיף לעדיה את השוטר שגבתה את העדות.

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום בשל ביצוע העבירות הבאות:

עבירה של תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש, עבירה לפי סעיף 368(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, עבירה של איומים, עבירה לפי סעיף 192 לחוק העונשין,

ועבירה של תקיפה סתם, עבירה לפי סעיף 379 לחוק העונשין.

לטענת המאשימה, בתאריך 15.6.2018 סביב השעה 11:40 בבוקר במחלף עין חמד, עלה הנאשם לאוטובוס קו 405 אשר היה בדרכו מירושלים לתל אביב.

הנאשם ביקש לשבת ליד מר א"כ, המתלונן (להלן: "המתלונן"), שהוא קשיש יליד 1939. אולם המתלונן סירב לפנות את תיקו אשר היה מונח בכיסא לידו. המתלונן אמר לנאשם שיש עוד מקומות פנויים באוטובוס וביקש ממנו לשבת במקום אחר.

בעקבות זאת הנאשם והמתלונן החלו לקלל אחד את השני.

בהמשך זרק הנאשם על המתלונן פחית שהייתה בידו, אשר הייתה מלאה בחלקה. הפחית פגעה בעורפו של הקשיש, ותכולתה נשפכה עליו. כמו כן, הנאשם גם הכה באגרופיו את המתלונן במקומות שונים בגופו.

המתלונן נפל ארצה ונגרם לו חתך מדמם בפרק ידו הימנית.

נהג האוטובוס ניסה להפריד בין הנאשם למתלונן אולם הנאשם דחף והכה אותו. כמו כן, הוא איים עליו באומרו "אני

ממשפחת קסטרו, אני אראה לך מה זה".

בפני בית המשפט הוצגה פרשת התביעה ששמיעתה נסתיימה ביום 15.7.2020.

ביום 30.6.2020 הודיעה המאשימה כי המתלון, שהוזמן בכתב האישום כעד מס' 2 מטעם המאשימה, אינו יכול להעיד בשל מצבו הרפואי. המאשימה ציינה כי בעת האירוע המתלון מסר את הודעתו במשטרה. הוא נחקר כמה שעות לאחר האירוע בתחנת הראל, בפני השוטרת ליאת ועקנין.

בהתאם לסעיף 10 לפקודת הראיות, מבקשת המאשימה להגיש את הודעת המתלון מיום 15.6.2018, באמצעות השוטרת, ולזמנה להעיד בדיון ההוכחות בתיק. המאשימה מבקשת זאת בהיות המתלון קורבן אלימות שמסר את גרסתו לראשונה במשטרה.

בהתאם לכך מבקשת המאשימה מבית המשפט לקבל את ההודעה במשטרה ואת הדברים שנאמרו שם כראיה לאמיתות תכנם במקום עדות המתלון בבית המשפט.

מנגד, הנאשם מתנגד לבקשה. לטענתו, האירוע נשוא כתב האישום אירע בשעה 11:40 בבוקר ורק לאחר חלוף למעלה משבע שעות, כאשר בין לבין המתלון חזר לביתו נח, התארגן ושוחח עם אנשים רבים, הוא ניגש למסור את הודעתו במשטרה.

הנאשם סובר שחלף זמן רב מידי שניתק את ההודעה מהיות הודעה שניתנה ב"ההזדמנות הראשונה" לאחר האירוע, ועל כן לא ניתן לומר כי פרק זמן זה עונה על ההגדרה בחוק של "בסמוך" לשעת המעשה או בזמן מעשה האלימות.

עוד טוען הנאשם כי לבקשה צירפה המאשימה צו אפוסטרופוסות מה- 30.6.2017, היינו צו הקודם לאירוע כמעט בשנה. מן הצו אנו למדים כי גם עובר לאירוע המתלון היה צריך להיות בליווי ביתו ש"כ באופן מתמיד.

בעניין זה מוסיף הנאשם שמן החומר הרפואי שצורף לבקשה נכון ליום 26.9.2018, היינו, חודשיים לאחר האירוע, כבר עולה שהמתלון היה במצב קוגניטיבי מורכב וסבל מבעיות רפואיות ואף הומלץ על השגחה קבועה. לאור זאת סובר הנאשם כי גם מתן המשקל הראייתי המלא להודעה שמסר המתלון במשטרה היא בעייתי בשל מצבו הרפואי, לכאורה, באותה עת.

כמו כן טוען הנאשם שהמאשימה הגישה בקשתה זו לאחר שתמה פרשת התביעה ומבקשת להוסיף עדת תביעה שלטעמה היא עדת תביעה מרכזית, השוטרת אדרי שגבתה את הודעת הנאשם במשטרה. בעניין זה סובר הנאשם שבקשה זו הינה בניגוד לסדרי הדין, והיה על המאשימה להגיש בקשה לתיקון כתב אישום על מנת להוסיף עדת תביעה בשלב זה של הדיון.

עוד מוסיף הנאשם שהאמור במסמך הרפואי מיום 3.6.2020 מהמוסד 'אור להורים' בעניינו של המתלון לפיו מצוין שנכון לתאריך המכתב ידוע על ירידה קוגניטיבית והפרעות התנהגות, נכון גם בהסתמך על החומר הרפואי משנת 2017, בסמוך לאירוע. המסמך מייחס למתלון ירידה משמעותית בזיכרון לטווח קצר וארוך, שיפוט לקוי, הפרעות התנהגות, ומחשבות שווא.

שכן, לטענתו, המתלון כבר תשש מזה לפחות 17 שנה ומצוי במצב קוגניטיבי ירוד, עם סימנים נוירולוגיים. הוא מתרגש מכל סיטואציה. על כן אין לקבל כראיה במקום עדות הודעה שניתנה לאחר שחלפו שבע שעות מהאירוע בהם שהה המתלון בביתו, וזאת במיוחד במצבו של אדם שיש לו שיפוט לקוי וירידה משמעותית בזיכרון לטווח קצר.

לאור האמור, סובר הנאשם שהמקרה דנן אינו בגדר החריגים הקבועים בסעיף 10 לפקודת הראיות, ואין כאן אמרה ספונטנית שנאמר בסמוך למעשה אלימות או בהזדמנות הראשונה לאחריו, ועל כן יש לדחות את הבקשה.

דיון והכרעה:

המאשימה מבקשת להגיש את עדותו של המתלון כפי שנגבתה בתחנת המשטרה ביום האירוע. זאת בהתאם לחריג הקבוע בסעיף 10א לפקודת הראיות.

סעיף 10 לפקודת הראיות קובע כי:

עדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לפי הטענה, מעשה אלימות, והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבות-לואי שלו, תהא קבילה אף אם האדם שאמר אותה אינו נוכח כעד ואף אין להביאו למשפט משום שהוא נפטר או תשש או חולה או נעדר מן הארץ, ובלבד שנתקיימה באותה אמרה אחת מאלה:

- (1) היא נאמרה בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו;**
- (2) היא נוגעת למעשה האלימות לפי סדר האירועים עד כדי היותה חוליה בשלשלת הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה;**
- (3) היא נאמרה בשעה שהוא היה גוסס, או האמין שהוא גוסס, בעקבו של מעשה האלימות.**

מן הסעיף עולה שעדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לכאורה, מעשה אלימות, והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבותיו, האמרה תהיה קבילה אף אם האדם שאמר אותה אינו נוכח כעד ולא ניתן להביאו למשפט משום שהוא נפטר, תשש, חולה או נעדר מן הארץ.

על מנת שהעדות על האמרה תהיה קבילה נדרש שנתקיימה באמרה אחד מן התנאים האצורים בסעיף.

התנאי הרלוונטי לענייננו הוא התנאי הראשון לפיו האמרה נאמרה באחת משלושת האפשרויות:

1- בשעת מעשה האלימות,

2- או בסמוך לאחריו,

3- או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו."

כעת נבחן האם תנאי הסעיף מתקיימים במקרה דנן.

1. חוסר אפשרות להעיד קורבן האלימות:

מן המסמכים שהוגשו יחד עם הבקשה עולה שמצבו הקוגניטיבי של המתלונן ירוד, ומצב זיכרונו נמוך. כן עלה, כי מאז האירוע חלה הידרדרות במצבו.

המסמך הרפואי הראשון שהוגש הוא מסמך רפואי מהמרכז הרפואי וולפסון מיום 26.9.2018, סיכום ייעוץ בגריאטריה סיעודית שערך ד"ר צ'טנין. במסמך נכתב כי:

"תולדות מחלה: מדובר בחולה בן 78, צלול ועצמאי.

...

תוכן הייעוץ: יעוץ רופא גריאטר...

מתגורר בדיר מוגן, עקב ירידה במצבו תפקודי יש חוק סיעוד 22 ש"ש.

ביום קבלתו לבית חולים פתח הארון בביתו ושפיץ נפל מהארון על ראשו....

החולה ידוע כסובל מדמנציה מתקדמת. ב-9.2.2017 נבדק על ידי גריאטר...בקופת חולים ועקב מצבו קוגניטיבי ירוד (שיטיון מתקדם עם סימנים נזירי פסיכופטים) הומלץ על השגחה ועזרה 24 שעות או במסגרת בית או במחלקה לתשושי נפש.

...לא מתמצא בזמן, הפרעות בזיכרון לטווח קצר וארוך. הפרעות בקשב, שיפוט לקוי. מחשבות שווא.

המשך טיפול בבית עם עזרה והשגחה 24 שעות או במסגרת מחלקה לתשושי נפש. "

מן המסמך, שנערך כשלושה חודשים לאחר האירוע ומאוזכר בו אף אבחון גריאטרי מיום 9.2.2019, היינו קודם לאירוע, עולה שהמתלונן זקוק להשגחה תמידית צמודה, הוא אינו מתמצא בזמן יש לו הפרעות בקשב, שיפוט לקוי והפרעות בזיכרון לטווח קצר וארוך.

כמו כן צורף לבקשה מסמך נוסף, דו"ח רפואי מהבית הסיעודי אור להורים מיום 16.3.2020 שנערך על ידי ד"ר אבו ריא מוחמד, ממסמך זה עולה כי:

"מצב תפקודי: מתהלך ללא אביזרי עזר, זקוק לעזרה ברחצה, הכוונה בלבוש, אוכל בכוחות עצמו, אינו שולט על מתן שתן, שולט על פעולת מעיים.

מצב קוגניטיבי: מתמצא חלקית בזמן (2/5) ובמקום (2/5), זיכרון מידי שמור, זיכרון מושהה לקוי (1/3), קשב וחישוב לקויים. ירידה משמעותית בזיכרון לטווח קצר וטווח ארוך, תפקוד שפה ירודים במידה בינונית, תובנה חלקית למצבו ולסיטואציה, שיפוט לקוי, ידוע על הפרעות התנהגות, מחשבות שווא גניבה...

לסיכום: המטופל סובל מירידה קוגניטיבית מתקדמת על רקע מחלה וסקולרית קרוב לוודאי עם הפרעות התנהגות ותופעות פסיכופטיות....זקוק להשגחה על בטיחותו רוב שעות היממה."

מסמך זה נערך לאחרונה, וממנו עולה שמצבו הקוגניטיבי של המתלונן ירוד. במסמך נכתב כי זכרוננו המידי של המתלונן שמור אולם זיכרוננו המושהה לקוי, וקיימת ירידה משמעותית בזיכרון לטווח קצר וארוך. מן המסמך עולה החמרה במצבו של המתלונן שגורמת בין השאר לתפקודי שפה ירודים ולשיפוט לקוי.

על סמך הנכתב במסמכים אלו, ובפרט במסמך השני המפרט את מצבו הנוכחי של המתלונן, שוכנעתי שאכן במצבו הקוגניטיבי-נפשי של המתלונן אין אפשרות ממשית להעידו בפני בית המשפט.

2. מועד שמיעת האמרה - "בסמוך למעשה האלימות" או "לאחר שהייתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו":

התנאי השני הנדרש לשם קבלת הודעתו של המתלונן כ"אמרת חוץ" בהתאם לקבוע בפקודת הראיות, הוא שהאמרה נשמעה בעת מעשה האלימות או בסמוך לו או בהזדמנות הראשונה שהייתה לקורבן מעשה האלימות להתלונן.

במקרה דנן, החלופות השנייה והשלישית הן הרלוונטיות לעניינו, שכן חלפו שעות ספורות בין האירוע ובין המועד בו נגבתה עדות המתלונן בתחנת המשטרה.

מן הפסיקה עולה שמבחן "סמוך למעשה האלימות" ו"ההזדמנות הראשונה להתלונן" הוא מבחן גמיש. בפסיקה פורש התנאי של "בסמוך למעשה האלימות" כך שאינו תלוי נסיבות, ואינו מוגבל לזמן מוגדר אלא כיכול לחפוף גם משך זמן ארוך יותר כפי שנכתב בע"פ 3737/91 חיר נ' מדינת ישראל (ניתן על ידי השופטים שמגר, ברך וחשין, ביום 14.5.1992):

"לסעיף 10, המדובר בדברים הנאמרים בשעת מעשה האלימות או בסמוך לאחריו, או לאחר שהייתה לקורבן האלימות ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו. התיבה "בסמוך לאחריו" מתפרשת על-פי הנסיבות. היא איננה מתייחסת רק למניין של דקות, אלא יכולה לחפוף גם משך זמן ארוך יותר. כך קיבל בית משפט זה מכוח הוראותיו של סעיף 10(1) הנ"ל גם הוכחה בדבר אמרה שהושמעה מספר שעות אחרי האירוע... הפסיקה שלנו גם לא קבעה כלל נוקשה, לפיו קבילות רק אמרות שהן בגדר השמעת דברים בהזדמנות הראשונה ממש. תלונה שנמסרה לחוקר משטרה, לאחר שקודם לכן מסר קורבן המעשה פרטים על מצב בריאותו לרופא בחדר המיון, נחשבה גם כן להזדמנות ראשונה להתלונן (ע"פ 399/72)..."

כך גם נאמר בע"פ 1424/02 טוטמן נ' מדינת ישראל (ניתן על ידי השופטים ריבלין ג'ובראן וגרוניס, ביום 27.11.2003):

"סעיף 10(1) לפקודה מתיר להגיש את האמרה אם דברי הקורבן נאמרו "בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהייתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו". תנאי הסעיף התפרשו בפסיקה בגמישות מסוימת. כך למשל נקבע, כי בנסיבות מתאימות יכולה להתקבל אמרה שניתנה על ידי הקורבן אפילו מספר שעות לאחר מעשה האלימות. כמו כן, לעיתים אין הכרח שהדברים יאמרו בהזדמנות הראשונה, פשוטו כמשמעו..."

כך גם באשר "להזדמנות הראשונה", יתכן שדווקא בשל מצבו הקוגניטיבי המורכב של המתלונן הוא נדרש לשוב לביתו לנוח לאחר האירוע, ורק לאחר שאסף את כוחותיו חזרה יכול היה לגשת לתחנת המשטרה להגיש את הודעתו. במקרה

כזה ניתן לומר שזו "ההזדמנות הראשונה" שהייתה לו להתאונן, שגם גם מבחן זה הוא גמיש ותלוי נסיבות.

לאור זאת אני סובר שניתן לקבוע כי הדברים שמסר המתלון בהודעתו במשטרה נמסרו "בסמוך למעשה האלימות" ו"בהזדמנות הראשונה", אני סובר שהשעות הספורות שחלפו הן עדיין בגדר זמן סמוך לאירוע, מהווה "הזדמנות ראשונה" על פי דרישת החוק. על כן אני קובע כי דברי הודעת המתלון במשטרה קבילה כראיה חלף עדותו בפני בית המשפט.

משקל האמרות:

בעניין זה נדגיש שיש להבחין, בעניין אמרת קורבן האלימות, בין קבילותה למשקלה. עצם קבילותה של ראיה אין פירושה שבית המשפט אינו צריך לבחון, לאור הנסיבות, ההיגיון וניסיון החיים, אם ניתן להאמין לדברים שהושמעו.

במקרה דנן, מן המסמכים באשר למצבו של המתלון עולה שכבר עובר לאירוע הוא נדרש לליווי ביתו על פי צו אפוסטרופוסות שהוצא, כן עולה מן המסמכים שסבל מרמה מסוימת של דמנציה כבר בעת האירוע ועובר לו. עם זאת, במסמך הרפואי שנערך כשלושה חודשים לאחר האירוע, מסמך רפואי מהמרכז הרפואי וולפסון מיום 26.9.2018, סיכום ייעוץ בגריאטריה סיעודית שערך ד"ר צ'טנין, נכתב כי:

"תולדות מחלה: מדובר בחולה בן 78, צלול ועצמאי".

עם זאת בהמשך המסמך פורטו קשיים קוגניטיביים מהם סבל המתלון כבר באותה עת:

"...החולה ידוע כסובל מדמנציה מתקדמת. ב 9.2.2017 נבדק על ידי גריאטר...בקופת חולים ועקב מצבו קוגניטיבי ירוד (שיטיון מתקדם עם סימנים נזירי פסיכופטים) הומלץ על השגחה ועזרה 24 שעות או במסגרת בית או במחלקה לתשושי נפש...לא מתמצא בזמן, הפרעות בזיכרון לטווח קצר וארוך. הפרעות בקשב, שיפוט לקוי. מחשבות שווא".

מן האמור במסמך ניתן ללמוד שככול הנראה, גם בעת האירוע ואף קודם לכן, היה המתלון במצב דמנטי מסוים, אשר החמיר עם השנים עד למועד מתן העדות בפני בית המשפט במהלך דיון ההוכחות.

לאור זאת יש להתייחס להודעתו במשטרה בזירות המרבית ולתת לה את המשקל הראוי בהתאם. זאת כשברור כי לא ניתן יהיה לבסס עליה בלבד ממצא חד משמעי.

כמו כן, לאור האמור, מתחדד הצורך בזימון השוטרת אזולאי שגבתה מן המתלון את הודעתו במשטרה על מנת שתוכל לפרוט בפני בית המשפט מהן נסיבות גביית ההודעה ומה היה מצבו הקוגניטיבי והנפשי של המתלון בעת גביית ההודעה במשטרה.

לעניין הוספת עדת תביעה לאחר תום שמיעת פרשת התביעה, אציין שמן הראוי היה שהמאשימה תכלול את השוטרת כעדת תביעה כבר במסגרת כתב האישום שהגישה, זאת בפרט שמצבו הדמנטי הבעייתי של המתלון, כפי שעולה מן המסמכים שהוגשו, אינו עניין חדש אף אם נקבל את הטענה שמצבו הוחמר באחרונה.

אולם, סעיף 92(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, קובע כי:

עמוד 6

[82]

בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; התיקון ייעשה בכתב האישום או יירשם בפרוטוקול.

במקרה דנן טרם נשמעה פרשת ההגנה ועל כן תינתן לנאשם ההזדמנות המלאה להתגונן בפני עדותו של השוטר. בהתאם לאמור החלטתי לקבל את בקשת המאשימה לאשר את קבלת הודעת המתלונן במשטרה ולפטור אותו מעדות בפני בית המשפט. כמו כן, אני קובע שיש לזמן את השוטר ליאת ועקנין שגבתה את ההודעה במשטרה למסור את עדותה, כעדה מטעם המאשימה, באשר לנסיבות גביית העדות בפני בית המשפט.

**ניתנה היום, כ"ג שבט תשפ"ב, 25 ינואר 2022, במעמד
ב"כ המאשימה עו"ד יודיץ וב"כ הנאשם עו"ד מריד.**